

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовео комисију Дана 21.06.2012, Наставно-научно веће Пољопривредног факултета у Новом Саду.
2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: Др Радован Пејановић, редовни професор, ужа научна област: Економија (датум избора у звање 16.01.1997. године), Пољопривредни факултет, Нови Сад, ментор Др Зоран Његован, редовни професор, ужа научна област: Економија (датум избора у звање 13.09.2007. године), Пољопривредни факултет, Нови Сад, председник Др Лазар Лазић, редовни професор, ужа научна област: Геонаука (датум избора у звање 16.06.2006. године), Природно-математички факултет, Нови Сад.
III ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Сања, Чедо, Ђукић
2. Датум рођења, општина, држава: 21.08.1971., Нови Сад, Република Србија.
3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив -
4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија Кандидат је докторску дисертацију пријавио према члану 128. Закона о високом образовању Републике Србије.
5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: Пољопривредни факултет Универзитета у Новом Саду Назив магистарске тезе: „Улога и значај сточарства у руралном развоју АП Војводине“ Научна област: Агроекономија, Ужа научна област: Рурална економија Датум одбране: 13.07.2010. године.
6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Научна област: Агроекономија, Ужа научна област: Рурална економија
IIIИ НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: „Агроекономски фактори одрживог развоја региона Фрушке горе“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација мр сање Ђукић под насловом „Агреокономски фактори одрживог развоја региона Фрушке горе“ садржи 231 страну, 77 табела, 19 графикана, 10 слика, 4 дендограма, оригинал на српском и кључне документацијске информације на српском и енглеском језику. Дисертација садржи једанаест поглавља:

I поглавље - у уводу су обрађени следећи елементи дисертације: предмет и задаци истраживања и очекивани доприноси (циљеви истраживања); полазне хипотезе у истраживању; методи рада и извори података, као и преглед литературе о посматраној проблематици тј. ранијих истраживања (стр. 1-10).

II поглавље – у делу дисертације који се односи на теоријске поставке одрживог развоја у пољопривреди систематизоване су три међусобно повезане целине:

- Одрживи развој: стр. 11-69.
- Регионални развој, регионална економија и регионална конкурентност руралних подручја: стр. 69-79.
- Национални паркови и одрживи развој: стр. 79-95.

III поглавље - Регион Фрушке горе је обрађен кроз три систематизоване целине:

- Опште карактеристике региона Фрушке горе и националног парка „Фрушка гора“: стр. 96-105.
- Профил општина који улази у састав Фрушке горе: стр. 105-113.
- Одрживи развој региона Фрушке горе: стр. 113-126.

IV поглавље - Агреокономски фактори одрживог развоја региона Фрушке горе класификовани су у пет група:

- Пољопривреда као агреокономски фактор одрживог развоја: стр. 127-135.
- Туризам као агреокономски фактор одрживог развоја: стр. 136-142.
- Инвестиције као агреокономски фактор одрживог развоја: стр. 142-143.
- Становништво као агреокономски фактор одрживог развоја: стр. 143-151.
- Запосленост и зараде као агреокономски фактор одрживог развоја: стр. 151-155.

V поглавље – Аспекти регионалне конкурентности руралног подручја Фрушке горе: стр. 156-157.

VI поглавље – Економски регулаторни оквири Републике Србије и АП Војводине у функцији одрживог развоја пољопривреде у региону Фрушке Горе: стр. 157-166.

VII поглавље – Регион Фрушке горе у контексту стратешких опредељења Европске Уније: стр. 167-170.

VIII поглавље – Резултати и дискусија спроведеног анкетног истраживања (перцепције и ставови заинтересованих субјеката у региону Фрушке горе о одрживом развоју, пољопривреди и руралном развоју разврстани су у седам међусобно повезаних целина:

- Социо-демографска структура испитаника-дескриптивна статистика: стр. 172-173.
- Одрживи развој у региону Фрушке горе-дескриптивна статистика: стр. 173-175.
- Пољопривреда у контексту одрживог развоја региона Фрушке горе-дескриптивна статистика: стр. 175-180.
- Рурални развој у контексту одрживог развоја региона Фрушке горе-дескриптивна статистика: стр. 180-185.
- Тестирање независности појединих варијабли путем χ^2 теста: стр. 185-192.
- Утврђивање повезаности појединих варијабли путем корелационе анализе: стр. 193.
- Утврђивање повезаности појединих варијабли путем факторске анализе: стр. 194-198.

IX поглавље – SWOT анализа: стр. 199-201.

X поглавље – закључна разматрања: стр. 202-206.

XI поглавље – литература: стр. 207-228.

XII поглавље – прилози: стр. 229-248.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У уводном делу дисертације мр Сање Ђукић дате су смернице за разумевање проблема истраживања агреокономских фактора одрживог развоја региона Фрушке горе. Кандидаткиња је истакао као предмет истраживања факторе који детерминишу економски значај пољопривреде у

оквиру одрживог развоја региона Фрушке горе (а у оквиру тога дата је листа задатака који омогућују темељно истраживање посматране проблематике). У овом делу дата кандидаткиња издваја два кључна циља: примарни-утврђивање модела развоја пољопривреде, и секундарни-идентификација значаја појединих ароекономских фактора за успостављање адекватне регионалне развојне политике која би синхронизовала развој пољопривреде и осталих делатности у једну функционалну целину. У овом делу дисертације кандидаткиња издваја два нивоа очекиваних доприноса: теоријски (кроз приказ научних поставки о одрживом развоју, као и значај пољопривреде у овом концепту) и практични (кроз систематизацију информација о региону Фрушке горе, детерминисање структуре кључних ароекономских фактора у моделу одрживог развоја овог региона, као и кроз процену конкурентности руралног простора региона Фрушке горе). Издвојено је пет кључних хипотеза, и дат је списак коришћених метода и извора у истраживању.

Дата је листа коришћених метода у истраживању (дескриптивна, аналитичко-синтетичка, индуктивно-дедуктивна, анкетна, као и статистичке методе), као и изворе података.

У оквиру прегледа досадашњих истраживања која се односи на посматрану проблематику кандидат систематизује литературу која се односи на следећу проблематику: одрживи развој, национални паркови, улога пољопривреде у одрживом развоју, конкурентност руралних подручја). С обзиром да је у фокусу истраживања подручје Фрушке горе, у прегледу досадашњих истраживања се односи на овај регион, са акцентом на развој пољопривреде, турима и одрживог развоја.

Комисија оцењује да је кандидаткиња уводна разматрања поставила систематично и омогућава целокупан увид у комплексност проучаване проблематике. Предмет и циљеви истраживања су јасно и прецизно формулисани и омогућују солидну основу да доношење конкретних закључака. Хипотезе су јасно формулисане у односу на постављене циљеве истраживања. Материјал и метод рада одговарају принципима методологије научноистраживачког рада у ароекономским наукама те се оцењују као адекватни. Прегледом литературе кандидаткиња је систематизовала најважнија и најновија сазнања о посматраној проблематици.

У делу дисертације који се односи на теоријске поставке одрживог развоја у пољопривреди систематизоване су неколико међусобно повезаних целина: одрживи развој, рурална подручја, регионална економија уз приказ квантификавања регионалне конкурентности и националне паркове. Кандидаткиња је у првој целини дала теоријске основе одрживог развоја кроз: хронолошки приказ, концепата, дефиниција, фактора, принципа и индикатора одрживог модела развоја. У даљем делу ове целине, кандидаткиња даје приказ важећих дефиниција, појавних облика и индикатора одрживе пољопривреде, а затим и индикаторе одрживе пољопривреде и руралног развоја (обједињено), као и индикаторе руралног развоја (посматране појединачно). У другој целини кандидаткиња указује на значај различитих теоријских модела регионалног раста (развоја) на проблематику регионалне конкурентности руралних подручја (полазећи од дефинисања региона и конкурентности руралних подручја, као и кроз приказ постојећих модела којима је могућа квантификација). Трећа целина обрађује националне паркове (као заштићених подручја) у функцији одрживог развоја: дефинисање заштићених подручја и националних паркова, национални паркови у Републици Србији и у окружењу, листа активности које се спроводе у зони националних паркова и у оквиру заштитних зона.

Комисија сматра да је кандидаткиња јасно и прецизно анализирила теоријске основе посматране проблематике указујући на њену свеобухватност и комплексност. Комисија сматра да су ове теоријске основе приказане прегледно, систематично, разумљиво и на начин примерен предмету истраживања.

У следећем делу дисертације кандидаткиња је систематизовала податке о Фрушкој гори кроз три целине. Прва целина се односи на опште карактеристике региона Фрушке горе и националног парка „Фрушка гора“ где су истакнути кључни природни, културни и привредни потенцијали овог подручја. С обзиром да у састав овог региона улази седам општина и два града, у другој целини кандидаткиња је приказала њихов профил узимајући у обзир све потенцијале са којима располажу. Кандидаткиња је у задњој целини изнела постојеће ставове о одрживом развоју овог региона узимајући у обзир стратешка опредељења „Мастер плана одрживог развоја Фрушке горе 2012-2022.“.

Комисија сматра да на основу свеобухватног приступа о региону Фрушке горе (где је посебан акценат дат на његовом одрживом развоју), да је кандидаткиња детаљно и логички исправно објаснила и продискутовала све потребне елементе о одрживом развоју региона Фрушке горе који су важни у циљу доношења адекватних закључака

У делу дисертације где су обрађени агроекономски фактори одрживог развоја региона Фрушке горе, кандидаткиња је на основу доступности података квантификовала пет фактора: становништво; запосленост и зараде; инвестиције; пољопривреда, и туризам. Осим описа садашњих утицаја агроекономских фактора, кандидаткиња износи и могућу процену у даљем период у одрживом развоју региона Фрушке горе. Осим утицаја ових фактора на цео регион Фрушке горе, кандидаткиња даје анализу њиховог утицаја и по појединим општинама, тј. градовима који улазе у састав Фрушке горе. У ту сврху је кандидаткиња применила кластер анализу у програмском пакету Statistica 12 да би систематизовала општине тј. градове у појединачне кластер групе код појединих агроекономских фактора, пратећи три различита временска периода.

Комисија сматра да је кандидаткиња у оквиру овог поглавља свеобухватно анализирала бројне параметре које осликавају истраживану проблематику. Резултати су приказани прегледно у форми дендограма, а приказани су логичким редоследом уз тумачење сваког изнесеног резултата.

Кандидаткиња је у следећом поглављу **квантификовала аспекте регионалне конкурентности руралног подручја Фрушке горе** према моделу који је примењен у Чешкој. На основу доступних варијабли за ово подручје, кандидаткиња је анализирала варијабле која се заснива на четвороделном моделу варијабли: демографски, друштвени, економско-производни, и инфраструктурни аспекти. Кандидаткиња је уочила изразиту неуједначеност у нивоима конкурентности по изабраним групама у регион Фрушке горе.

Комисија сматра да је кандидаткиња уверљиво, прегледно и стручно приказала резултате квантификовања регионалне конкурентности руралног подручја Фрушке горе. С обзиром да су ови резултати подељени су у више целина, они јасно демонстрирају претходно текстуално објашњене елементе.

У наредном поглављу су издвојени **кључни економски регулаторни оквири који су у функцији одрживог развоја пољопривреде региона Фрушке горе.** Кандидаткиња анализира неколико значајних макроекономских показатеља везаних за Републику Србију и АП Војводину (брuto друштвено производ или брuto додата вредност, платни биланс, спољнотрговински дефицит, незапосленост, кретање зарада, актуелне проблеме у пољопривреди, аграрни буџет и сл.).

Комисија сматра да је кандидаткиња критички уочила кључне економске параметре из ширег окружења који су од значаја за будући развој региона Фрушке горе. Резултати ове анализе су приказани прегледно у виду прегледно и логичким редоследом са јасним пратећим тумачењем.

У делу дисертације где се **регион Фрушке горе посматра у контексту стратешких опредељења Европске Уније** кандидаткиња указује на нужност уважавања европских искустава у одрживом развоју, али због специфичног тежишта у истраживању издвајају се два кључна стратешка европска опредељења: “Дунавска стратегија” и “Стратегија 2020”. У овом делу се дају кључне предности које нуде ове стратегије које могу бити од значаја (одрживи) развој региона Фрушке горе (и пољопривреде).

Комисија сматра да је кандидаткиња имајући у виду процесе евроинтеграција Републике Србије препознала значај појединих стратешких стремљења Европске Уније, а које могу бити од изузетног значаја за одрживи развој региона и пољопривреде региона Фрушке горе.

У делу дисертације где су представљени **резултати и дискусија спроведеног анкетног истраживања (перцепције и ставови заинтересованих субјеката у региону Фрушке горе о одрживом развоју,** пољопривреди и руралном развоју) кандидаткиња је ову проблематику разврстала у седам међусобно повезаних целина. Кандидаткиња је применила дескриптивну статистичке технике у делу социо-демографске структуре испитаника, као и њихових ставова о одрживом развоју, пољопривреди и руралном развоју. У циљу доказивања појединих хипотеза применила је: тестирање независности појединих варијабли путем χ^2 теста; утврђивање

повезаности појединих варијабли путем корелационе анализе, и утврђивање повезаности појединих варијабли путем факторске анализе.

Комисија сматра да су резултати приказани систематично и прегледно. Јасно су интерпретирани и обрађени одговарајућим статистичким методама. Резултати су приказани прегледно у форми табела и графикана, изнесени логичким редоследом уз тумачење сваког изнесеног резултата.

Кандидаткиња је применила **SWOT анализу** на основу свих спроведених анализа у истраживању где је јасни и прецизно уочила кључне предности и недостатке у унутрашњем окружењу, и могућности и претње из спољашњег окружења, као и TOWC матрицу.

Комисија сматра да је примена SWOT анализе и дефинисање TOWC матрице значајно допринела да се реалније и адекватније примене резултати различитих анализа које су спроведене, и да су допринели доношењу адекватних и јасних закључака.

У делу **закључних разматрања** кандидаткиња јасно издваја два нивоа доприноса теоријски и практични допринос истраживања посматране проблематике. У оквиру закључних разматрања који имају практични значај потврђују се постављене хипотезе (од пет само једна је делимично потврђена). Закључци су изведени из добијених резултата свих анализа и дискусија. У њима се на адекватан и јасан начин наводе сазнања која су произашла на основу спроведених истраживања.

Комисија сматра да су закључци логички изведени из резултата истраживања, прегледно изнети и произилазе из добро постављених циљева и примењене адекватне методологије.

У делу дисертације где је дата листа **коришћене литературе** наведено је 258 референци (и 21 линк). Сви садржани литературни наводи (домаћи и страни) су критички одабрани и актуелни.

Комисија сматра да је коришћена литература обимна, савремена и адекватно одабрана према захтевима теме која се разматра.

Кандидаткиња је приложила у прилогу приложила текст анкетног упитника који је коришћен у истраживању, као и листу скраћеница, табела, графикана, дендограма и слика.

Комисија сматра да су прилози јасни и адекватни јер допуњују докторску дисертацију.

ВИ СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. **Đukić, S.,** Pejanović, R. (2010): Uloga i značaj stočarstva u ruralnom razvoju AP Vojvodine, Agroekonomika, Institut za ekonomiku poljoprivrede i sociologiju sela, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad, Vol. 45-46, str.85-95. **(M53-1,0)**
2. Pejanović, R., **Đukić, S.,** Maksimović, G (2010): O metodologiji izrade strateškog plana razvoja, Agroekonomika, Institut za ekonomiku poljoprivrede i sociologiju sela, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad, Vol. 47-48, str. 92-105. **(M53 – 1,0)**
3. Pejanović, R., Lazić, B., Popović – Vranješ, Anka, Korać, Nada, Keserović, Z., Plavša, Nada, Ćirković, M., **Đukić, Sanja** (2011): Production of health food-safe in concept of „Master plan for sustainable development Fruška gora 2012-2022.“, Book of proceedings, 22nd International Symposium „Food safety production“, Faculty of Agriculture, Novi Sad, Trebinje, Bosnia and Herzegovina, 19 – 25 June 2011, pp. 274-277. **(M33-1,0)**
4. Njegovan, Z., Pejanović, R., Kosanović, N., **Đukić, S.** (2011): Ruralni razvoj u konceptu „Master plan održivog razvoja Fruške Gore 2012-2022.“, Agroekonomika, Institut za ekonomiku poljoprivrede i sociologiju sela, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad, vol. 49-50, br. 49-50, str. 77-87. **(M52-2,0)**
5. Pejanović, R., **Đukić, S.** (2011): Master plan održivog razvoja Fruške gore sa naglaskom na ekološke segmente, turizam i organsku proizvodnju, Zbornik radova, Peti forum o organskoj proizvodnji, Centar za organsku proizvodnju Selenča, Univerzitet u Novom Sadu, Selenča, 2011, str. 23-27. **(M33-1,0)**
6. Pejanović, R., Popović – Vranješ, Anka, Belić, Branislava, **Đukić, Sanja,** Tomaš, Mirela (2011): „Zdrava hrana u funkciji razvoja etno-turizma u regionu Fruške gore“, Tematski zbornik, VI Međunarodni naučni skup „Mediterranski dani Trebinje 2011 Turizam i ruralni razvoj – savremene tendencije, problemi i mogućnosti razvoja“, 07-08. Oktobar 2011, Trebinje, str. 403-411. **(M33-1,0)**
7. Pejanović, R., Lazić, L., Antonić, D., **Đukić, Sanja** (2011): „Mogućnost razvoja turizma u ruralnim sredinama regiona Fruške gore“, Tematski zbornik, VI Međunarodni naučni skup „Mediterranski dani

Trebinje 2011 Turizam i ruralni razvoj – savremene tendencije, problemi i mogućnosti razvoja“, Trebinje 07-08. Oktobar 2011, str. 412-419. (M33-1,0)

8. Pejanović, R., **Đukić, Sanja**, Glavaš – Trbić, Danica: Ruralni i lokalni ekonomski razvoj u regionu Fruške gore – studija slučaja, Ekonomika poljoprivrede, specijalni broj, Međunarodni naučni skup „Sustainable Agriculture and Rural Development in Terms of the Republic of Serbia Strategic Goals Implementation within Danube Region, knjiga I, vol LVIII, Banja Vrdnik, 2011, str. 172-179. (M24-4,0)
9. **Sanja Đukić**, poglavlje u monografiji: Pejanović, R., Njegovan, Z. (2011): Ruralni razvoj i lokalni ekonomski razvoj AP Vojvodine, monografija, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad. (M45-1,5)
10. Pejanović, R., Panjković, Biljana, **Đukić, Sanja**, Glavaš-Trbić, Danica (2012): Sustainable Development of the Region Fruška Gora within AP Vojvodina, Book of Abstracts, International Symposium “Trends in the European Agriculture Development”, 17-18 May 2012, Timisoara, Romania, Faculty of Agriculture, pp. 102-103. (M34-0,5)
11. Pejanović, R., Herak, S., Zubac, M., Belić, B., **Đukić, S.** (2012): Potencijali održivog razvoja regiona Fruške Gore sa posebnim osvrtom na obnovljive izvore energije, Tematski zbornik radova, 1. Međunarodna naučno stručna konferencija „Obnovljivi i raspoloživi izvori energije“, Fruška Gora, Andrevlje, 09-11. oktobar 2012, str. 26-34. (M33-1,0)
12. Pejanović, R., **Đukić, Sanja**, Njegovan, Z., Glavaš-Trbić, Danica (2012): Demographic Problems of Rural Development of the Region of Fruška gora, Book of Proceedings, Third International Scientific Symposium „Agrosym 2012“, Faculty of Agriculture, University of East Sarajevo, Republic of Srpska, Bosnia, Jahorina, 15-17 November 2012, pp. 619-624. (M33 – 1,0)
13. **Đukić, Sanja**, Glavaš-Trbić, Danica (2012): Opportunities for Development of Tourism within the Area of Fruška gora, Thematic Proceedings, International Scientific Meeting „Sustainable Agriculture and Rural Development in Terms of the Republic of Serbia Strategic Goals Realization within the Danube Region – preservation of rural values“, 6-8. December 2012, Tara, Institute of Agricultural Economics, Belgrade, Serbia, pp. 556-573. (M14-4,0)
14. Pejanović, R., **Đukić, Sanja**, Glavaš-Trbić Danica, Tomaš-Simin Mirela (2013): Kriza poljoprivrede i demografske praznjenje sela u Republici Srbiji, 52. Kongres antropološkog društva Srbije sa međunarodnim učešćem, program, izvodi i saopštenja, Antropološko društvo Srbije, Novi Sad, 05-08. juni 2013, str. 75. (M34 - 0,5)
15. **Đukić. Sanja**, Pejanović, Ljubo (2014): Infrastructure as factor of rural development of the region of Fruška gora, Thematic Proceedings, International Scientific Meeting „Sustainable Agriculture and Rural Development in Terms of the Republic of Serbia Strategic Goals Realization within the Danube Region – rural development and un(limited) resources“, 5-6. June 2014, Belgrade, Institute of Agricultural Economics, Belgrade, Serbia, pp. 836-852. (M14-4,0)
16. Pejanović, R., **Đukić, Sanja**, Demirović, Dunja, Radosavac, Adriana (2014): Wine Tourism as a Factor of Rural Development of Fruška gora (Vojvodina Province), Book of proceedings, Fifth International Scientific Agricultural Symposium „Agrosym 2014“, Jahorina, October 23 - 26, Faculty of Agriculture, East Sarajevo, pp. 1068-1073. (M33 – 1,0)

VIII ZAKLJUČCI ODNOSNO REZULTATI ISTRAŽIVAŃA

Прегледом докторске дисертације јасно се уочава да она садржи систематизовану и примењену истраживачку структуру. За адекватну анализу агроекономских фактора одрживог развоја региона Фрушке горе кандидаткиња је применила: одговарајућу методологију научног рада, знатан број расположивих научних извора (домаћих и страних референци), као и адекватну анализу посматраних фактора у садејству са осталим допунским истраживањима у дисертацији.

У вези закључака и резултата истраживања Комисија изражава два суда у овом истраживању. Прво мишљење се односи на одабрани приступа посматране проблематике. Анализа агроекономских фактора одрживог развоја региона Фрушке горе пружила је дубљи увид у проблематику развоја пољопривреде где се она првенствено поставља у оквиру одрживог развоја. Друго мишљење се односи на специфичност истраживане проблематике у региону Фрушке горе где је на основу поставке сазнања и анализе датог подручја. Кандидаткиња је на основу извођења појединих закључака уз добро документовану анализу указала на поједине специфичности које поседује регион Фрушке горе. Истраживање обухвата две целине. Прва целина поставља теоријски оквир којим се дефинише значај одрживог развоја и дефинисање улоге пољопривреде у одрживом развоју. Кандидаткиња уочава да је неопходна примена различитих концепција у анализи посматране проблематике. У том контексту она полази од анализе већег броја концепата: одрживи

развој, одржива пољопривреда и рурални развој, као и рурални развој. Оправданост оваквог истраживачког оквира кандидаткиња поткрепљује у постојању већег броја методологија којима се могу идентификовати и квантификовати различити фактори. Кандидаткиња исправно закључује да не постоји општеважећа методологија, те се да модел којима се истражују агроекономски фактори одрживог развоја неког подручја или географске цене прилагођавају специфичним условима. У оквиру прве целине значајно је запажање кандидаткиње у погледу регионалног развоја. Са једне стране, издвојено је неколико теоријских принципа везаних за регионалну економију. Са друге стране, у дисертацији се истиче чињеница да примена модела квантификовања регионалне конкурентности руралних подручја додатно употпуњује слику о значају појединих агроекономских фактора одрживог развоја неког подручја, будући да су рурални ресурси међусобно и вишеструко повезани са пољопривредом и одрживим моделом управљања неким подручјем. Друга целина представља кључни део истраживања кандидаткиње у дисертацији. Кандидаткиња пре поставке модела агроекономских фактора одрживог развоја региона Фрушке горе даје опсежну анализу присутних потенцијала од значаја за одрживи развој, профил свих конститутивних територијалних једница, као и приказ стратешких опредељења за овај регион. У моделу агроекономских фактора кандидаткиња издваја неколико значајних чија је квантификација зависила пре свега од доступности података. Кандидаткиња у резултатима даје како досадашњи утицај ових фактора, тако и њихову будућу процу у даљем развоју овог региона, сагледавајући истовремено и њихове међусобне односе. Осим приказане структуре потенцијалних агроекономских фактора, кандидаткиња даје и оцену конкурентности руралних подручја Фрушке горе, и по изабраним групама (димензијама). У даљем делу дисертације кандидаткиња је закључила да:

- постоји доминација пољопривреде као главне економске активности, како по учешћу пољопривредних земљишта, тако и по учешћу ангазоване радне снаге. Такође, кандидаткиња указује на економски и одрживи значај пољопривреде у оквиру концепта одрживог развоја овог региона, где истовремено закључује да се тренутно може говорити тек о почецима примене одрживе пољопривреде;
- постоје предности и ограничења у економским димензијама развоја пољопривреде у оквиру концепта одрживог развоја региона Фрушке горе. Применом одговарајућих математичко-статистичких метода у обради података анкетног истраживања кандидаткиња издвојен је већи број социо-економских показатеља који чине ограничења лоше финансијско стање пољопривредних произвођача, ограниченост субвенција и других подстицаја, високи трошкови сертификације, као и низак ниво сарадње између јавног и приватног сектора у пољопривреди), као и предности (незагађеност природних ресурса и присуство националног парка).
- у оквиру концепта одрживог развоја кључну улогу има рурални развој, који подразумева да се поред пољопривреде у овом региону остварују додатни извори прихода од других делатности, пре свега туризма;
- постоје развојни диспаритети између појединих општина/градова, који се огледају у неједнаким конкурентским позицијама у погледу руралног развоја овог подручја, које је кандидаткиња анализирала путем квантификације конкурентности руралног подручја Фрушке горе.
- будући развој региона Фрушке горе је у великој мери условљен друштвено-економским развојем АП Војводине и Републике Србије. Будући да су присутне негативне тенденције у смислу неуспешних транзиционих реформи и ефеката глобалне економско-финансијске кризе која је присутна на овом подручју од 2008. године, истиче се нужност убрзавања реформи у привреди у циљу бржег инкорпорирања Републике Србије у Европску унију, што би довело и до оптималног развоја региона Фрушке горе.
- је потребан обједињени приступ у примени свих развојних концепција у региону Фрушке горе представља један од модела који би унапредио економски положај пољопривреде и одрживи развој региона Фрушке горе. Као пример за углед кандидаткиња предлаже стратешке смернице које се успешно спроводе у Европској Унији – „Европа 2020 - Стратегија паметног, одрживог и инклузивног раста“ .

Комиција оцењује да закључци дају јасну и недвосмислену слику о добијеним резултатима и у складу су са постављеном хипотезом и добијеним резултатима.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Резултати истраживања су систематично и јасно приказани уз одговарајућа образложења у тексту дисертације. Резултати рада су прецизно тумачени, научно оправдани и подржани бројним наводима литературе и изворима података.

Кандидаткиња је систематично приказала резултате добијене у току истраживања, логичким следом и дедуктивно, од општих аспеката ка појединачним. Приликом приказивања резултата, кандидаткиња је показала да поседује знање из теорије које је објединила синтетичким закључивањем. Јаснијем увиду у добијене резултате доприносе графикони, дендограми, слике и табеле. Приказ резултата је егзактан и омогућује њихово једноставно праћење и разумевање. Све табеле, графикони, дендограми и слике су уједначени по стилу, што омогућује бољу упоредљивости и олакшава преглед добијених резултата. Подаци прикупљени током истраживања статистички су обрађени помоћу адекватних статистичких анализа. На основу ових резултата су изведени закључци који дају одговоре на постављене хипотезе, циљеве и задатке истраживања. С обзиром на изведене истраживачке активности, коришћене статистичке методе, анализа и интерпретацију резултата, кандидаткиња је правилно приказала проблематику која се односи на кључне агроекономске факторе одрживог развоја региона Фрушке горе.

Начин приказа и тумачења резултата Комисија оцењује позитивно.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме
Комисија сматра да дисертација кандидаткиње Сање Ђукић је написана у складу са образложењима написаним у пријави теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе
Дисертација садржи све битне елементе научног рада. Докторска дисертација својим насловом, садржајем, примењеном методологијом, теоријским поставкама, резултатима истраживања и начином тумачења тих резултата садржи све елементе који се захтевају од докторске дисертације.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци
Разматрајући докторску дисертацију кандидаткиње Сање Ђукић, Комисија је извела закључак да она представља допринос аутора у ширем смислу - теорији и пракси проблематике везане за економску димензију одрживе пољопривреде. У прилог томе се може констатовати да је кандидаткиња обликовала систематичан теоријски оквир који директно кореспондира специфичном приступу истраживане тематике, односно агроекономских фактора одрживог развоја.
У ужем смислу, допринос ова дисертације је очигледан у анализи потребног развојног модела (решења) за агропривреду региона Фрушке горе, постављеног у одрживе оквиру управљања овим подручјем, које је до сада слабо истражено. Само истраживање је извршено у неколико целина које свеобухватно анализирају тематику агроекономских фактора одрживог развоја региона Фрушке горе, а у циљу добијања реалније процене утицаја посматраних фактора. У прилог томе, кандидаткиња је обликовала специфичан упитник, који се ослања на резултате малобројних ранијих истраживања.
Значајн допринос у закључним разматрањима ове дисертације чине сажети и систематични прикази посматраних агроекономских фактора одрживог развоја региона Фрушке горе, као и предвиђања даљег потенцијалног тока развоја посматране проблематике. Исто тако, посебан допринос се огледа у томе да је целокупна анализа различитих аспеката проблема, од уводних до закључних разматрања, темељно описана и систематично и јасно приказана.
Резултати у истраживању имају и апликативни карактер. Добијени резултати дају добру научну подлогу државним институцијама, локалним заједницама, невладиним и стручним организацијама на свим нивоима (национални, регионални и локални) у доношењу стратешко-оперативних одлука које се тичу развоја пољопривреде и руралних подручја, и који су применљиви било да је реч о заштићеном подручју или не.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања
Кандидат је критички уочио у закључним разматрањима ограничења која су у одређеној мери

утицала на емпиријско истраживање. Ограничења се пре свега односе на доступност појединих показатеља за регион Фрушке горе. Међутим, утицај наведених ограничења није у толикој мери значајан да би се могао одразити на квалитет добијених резултата, па се стога не доводе у питање презентовани резултати истраживања и закључци који су на основу њих изведени.

У докторској дисертацији нема већих теоријских, методолошких и истраживачких недостатака који би утицали на резултате или коначну структуру самог текста. Резултати су комплетни, а циљ истраживања је у потпуности испуњен.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

Комисија позитивно оцењује поднету дисертацију кандидаткиње мр Сање Ђукић „Агроекономски фактори одрживог развоја региона Фрушке горе“, и предлаже Наставном-научном већу Пољопривредног факултета у Новом Саду да се докторска дисертација прихвати, а да се кандидату одобри јавна одбрана.

**НАВЕСТИ ИМЕ И ЗВАЊЕ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ
ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ**

ментор: проф. др Радован Пејановић
Пољопривредни факултет Нови Сад

председник: проф. др. Зоран Његован
Пољопривредни факултет Нови Сад

члан: проф. др Лазар Лазић,
Природно-математички факултет, Нови Сад

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.